

Висновки. Таким чином, запропонована нами маркетингова програма повинна забезпечити вплив на об'єктивні та суб'єктивні фактори підвищення ефективності через оперативну перебудову виробництва сільськогосподарської продукції, її збут та обслуговування відповідно до змін вимог споживачів, а також сільськогосподарському підприємству і його продукції належної репутації на ринку. В той же час маркетинг в господарстві необхідно розглядати як комплексну систему заходів з організації управління виробничо-збутовою діяльністю, що базується на вивченні ринку сільськогосподарської продукції з метою максимально можливого задоволення в ній потреб покупців, де кінцевою метою є одержання максимального прибутку за рахунок розширення обсягів продажу виробленої продукції і послуг у результаті проведення цілеспрямованої збутової політики.

Література:

1. Макарчик І. Оцінка факторів, що впливають на об'єкти виручки від реалізації продукції сільськогосподарських підприємств / Макарчик І. // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – №9 – С. 172-174.
2. Онищенко А. Финансовая результативность сельскохозяйственных предприятий / Онищенко А. // Экономика Украины. – 2005. – № 2. – С. 57–70.
3. Сіренко Н.М. Стратегічне планування антикризового розвитку сільськогосподарських підприємств / Сіренко Н.М. // Економіка АПК. – 2006. – №2. – С.24-26.
4. Соловійов І.О. Формування системи маркетингу в аграрній сфері економіки / Соловійов І.О. // Економіка АПК. – 2006. – №2. – С.103-110.

Рецензент: д.е.н., професор Музиченко А.С.

УДК 636.082:338.43

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА В УКРАЇНІ

Маслюківська А.О., аспірант

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У роботі здійснено аналіз основних заходів, цільових показників, механізмів підтримки та розвитку галузі молочного скотарства в Україні на перспективу до 2015 року.

The paper studies the major measures, the target indicators and the mechanisms to the support and the development of the dairy cattle breeding in Ukraine for the future up to 2015.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день молокопереробна галузь України займає вагоме місце в структурі харчової та переробної промисловості і формує привабливий за обсягами та масштабами виробництва ринок. Це безпосередньо пов'язано з тим, що продукція цієї галузі займає важливе місце у структурі споживання населення. Адже, молоко, як один з головних, базових продуктів харчування є важливою складовою здорового харчування людини. Частка витрат на молочні продукти становить 15 % від загальних витрат на харчування – це четверте місце після витрат на хлібобулочні, м'ясні, борошняні та макаронні вироби [8]. Серед галузей харчової промисловості молочна галузь займає третє місце за обсягами виробництва після м'ясної та хлібопекарської галузей.

Населення України забезпечене молоком і молокопродуктами тільки на 51% від норми. При цьому виробництво молока і м'яса, особливо яловичини, знаходиться на небезпечному для продовольчої безпеки країни рівні. Ціна ж на молоко і молочні продукти зростає [8]. За 20 років молочні продукти подорожчали майже в 10 разів. Незважаючи на те, що ціна молока і молочних продуктів в Україні досить висока і постійно зростає, рентабельність виробництва молока знаходиться на дуже низькому рівні.

Попри існуючі проблеми в галузі, Україна залишається великим експортером молокопродуктів. Серед товарів АПК країни в структурі експорту в грошовому виразі розмір валютних надходжень від зовнішніх продаж молокопродуктів стабільно залишається на третьому місці, після експорту товарів зернового й олійного комплексу [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідження проблем з розвитку молочного скотарства, підвищення його конкурентоспроможності й ефективності значний внесок зробили такі вчені й науковці, як В. І. Бойко, П. С. Березівський, О. А. Бугуцький, В. В. Зіновчук, В. Н. Зимовець, М. В. Зубець, М. П. Коржинський, М. Й. Л. Мостенська, Г. А. Нагорна, П. Т. Саблук, О. М. Шпичак, В. В. Юрчишин та ін.

Постановка завдання. Здійснити аналіз основних заходів, цільових показників, механізмів підтримки та розвитку галузі молочного скотарства в Україні на перспективу до 2015 року.

Виклад основного матеріалу дослідження. Статистика дослідження галузі свідчить про те, що за 2011 рік в агропідприємствах вироблено лише 4,6 млн. т молока, решту - в селянських господарствах. У порівнянні з показниками 1990 року в господарствах усіх форм власності виробництво молока зменшилось у 2,2, а яловичини – в 4,2 рази, тоді як за розрахунками загальна потреба для населення складає 15,4 млн. т молока та 1,02 млн. т яловичини у забійній масі [8].

Відсутність чіткої цінової політики, подорожчання матеріально-технічних засобів веде до зростання собівартості продукції. Не дивлячись на те, що у 2010-му рівень рентабельності виробництва молока в агропідприємствах становив близько 17,4%, негативну тенденцію зі скорочення чисельності поголів'я переломити у 2011 р. не вдалося.

Президент НААН наголошує, що до цього часу належним чином не спрацювали розроблені наукою та органами державної влади пропозиції по стабілізації й нарощуванню виробництва у галузі молочного скотарства. Тож, враховуючи надзвичайну важливість галузі молочного скотарства в забезпеченні продовольчої безпеки держави, науковими установами НААН спільно з Мінагрополітики було розроблено Національний проект «Відроджене скотарство» (далі Проект) [7].

Даний Проект був схвалений на Науково-технічній раді Міністерства аграрної політики та продовольства України від 21 липня 2011 року і затверджений рішенням на колегії Міністерства аграрної політики та продовольства України від 02 вересня 2011 року.

Проект розроблено відповідно до Указу Президента України № 504/2011 «Про Національний план дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки». В його основу покладено основні принципи „Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року” та законів України «Про державну підтримку сільськогосподарства України», «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції», «Про племінну справу у тваринництві», «Про молоко та молочні продукти», «Земельного кодексу України», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про ветеринарну медицину», постанови Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо активізації роботи з розвитку тваринництва» та інших нормативно-правових актів з питань тваринництва [5].

Проект визначає основні пріоритети розвитку галузі молочного скотарства до 2015 року, заходи та механізми з їх реалізації для стимулювання виробництва молока та яловичини в обсягах, що задовольняють потребу населення в продуктах харчування на рівні фізіологічних норм споживання та формування експортного потенціалу.

Особливо гостро на даному етапі постає проблема зменшення обсягів виробництва продукції та скорочення поголів'я тварин в господарствах усіх форм власності. Така ситуація призвела до зменшення рівня виробництва та споживання продуктів, зокрема, молочного скотарства.

Серед основних причин виникнення кризових явищ в даній галузі можна зазначити наступні:

- нестабільний рівень закупівельних цін на молоко та яловичину, що не забезпечує стійкого беззбиткового їх виробництва та знижує інвестиційну привабливість галузі;
- недосконалий механізм державного регулювання імпорту продукції, яка завозиться за значно нижчими цінами, що ставить вітчизняного товаровиробника в нерівні умови і несе загрозу подальшого згортання виробництва;
- відсутність вигідної для товаровиробника кредитної політики, спрямованої на оновлення основних засобів виробництва (табл. 1);

Таблиця 1

**Умови кредитування проектів з молочного скотарства
в різних країнах світу [5]**

Країни	Середні строки надання кредиту, років	Кредитна ставка, %	Державні виплати (премії)	
			умови	розмір, %
США	7-8	4-5	Погашення витрат на будівництво сінажних башт, організацію пасовищ	до 50 %
Німеччина	17-18	3-4	Відшкодування вартості будівництва	до 50 %
Україна	1-3	18-20	Відшкодування відсоткової ставки за кредитами	У розмірі 2 облікових ставок

- слабке інтегрування виробництва, переробки і реалізації молочної та м'ясної продукції, що призводить до різких коливань закупівельних цін на молоко і яловичину (рис. 1);

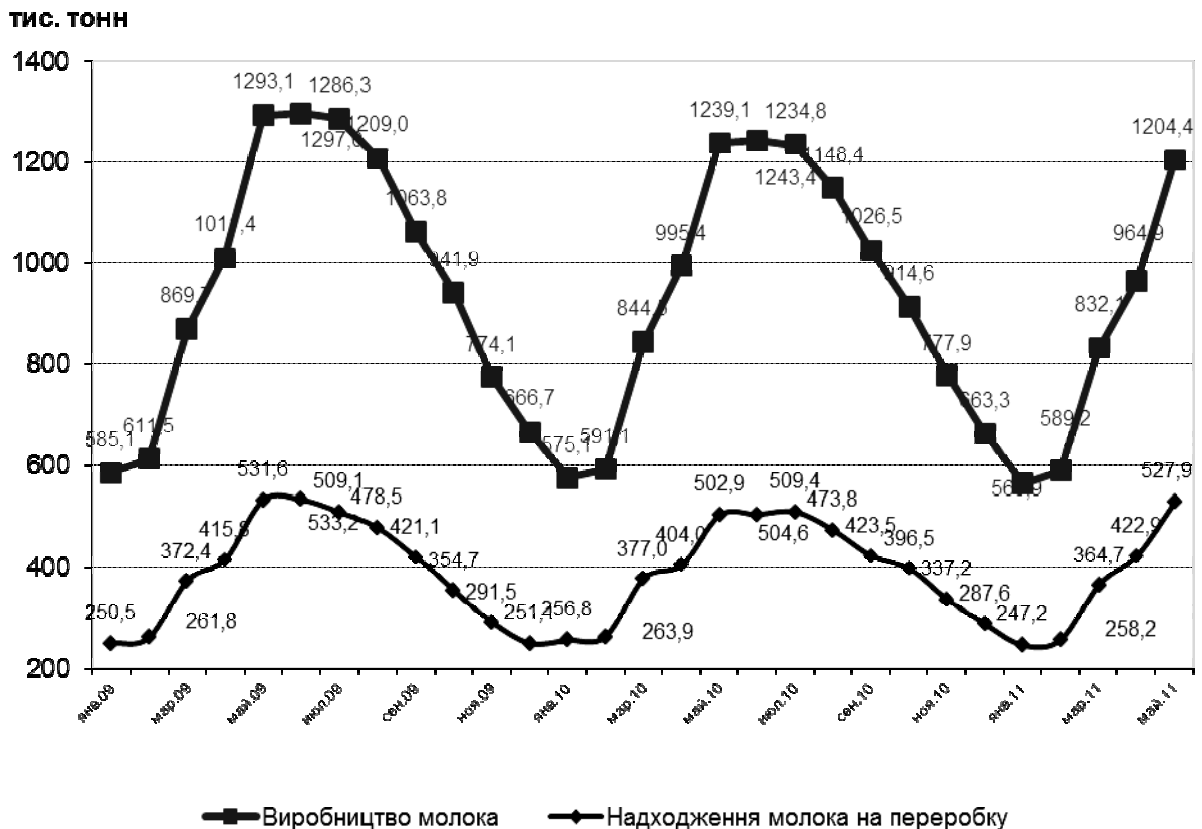

Рис. 1. Щомісячне виробництво та надходження молока на переробку за 2009-2011 роки (всі категорії господарств) [3]

- низька платоспроможність населення;
- значне зменшення кількості великих спеціалізованих підприємств з високим рівнем концентрації і технологічного забезпечення виробництва молока та яловичини;
- морально застарілі технологічні і технічні засоби виробництва на фермах, що обумовлює високу енергоємність виробництва одиниці продукції молочного скотарства та її собівартість;
- виробництво абсолютної більшості молока та яловичини в особистих господарствах населення, яке здійснюється на натуральній основі, що унеможливорює застосування сучасних технологій їх виробництва.

В силу цих негативних факторів, величезний економічний потенціал галузі не використовується і на половину, надзвичайно низькою залишається якість тваринницької сировини.

На даний час потенційні можливості збільшення виробництва молока та яловичини в господарствах населення майже повністю вичерпані, фермерські господарства практично не займаються молочним скотарством. На них припадає лише 1,4% загального поголів'я корів, біля 1% валового виробництва молока і до 1,4% яловичини [8].

За таких умов лише комплексний підхід до вирішення існуючих проблем скотарстві дозволить докорінно змінити ситуацію в цьому сегменті вітчизняного тваринництва в напрямі повного задоволення державних потреб.

Виходячи із зазначених проблем галузі, метою Проекту є забезпечення продовольчої безпеки держави в частині виробництва молочної продукції та яловичини, розвиток сільських територій, збільшення експортного потенціалу галузі тваринництва.

До основних завдань Проекту віднесено [3, 5]:

- визначити цільові показники і пріоритетні напрями розвитку галузі скотарства та засоби їх досягнення;
- обґрунтувати обсяги фінансового забезпечення для реалізації визначених пріоритетів;
- вдосконалити механізм державного регулювання довгострокового виробництва та ринків продукції скотарства.

Даний Проект встановлює такі основні цільові показники розвитку скотарства [3, 5]:

- збільшити виробництво молока з 11,2 млн. тонн до 15,4 млн. тонн, реалізацію яловичини в живій масі до 1,02 млн. тонн і в забійній масі – до 0,6 млн. тонн;
- наростити поголів'я корів з 2,63 млн. корів до 2,72 млн. корів, переважно за рахунок сільгосп підприємств з 0,59 до 0,79 тис. гол.;
- збільшити кількість крупнотоварних спеціалізованих підприємств з виробництва молока та яловичини. Довести частку поголів'я корів на фермах з поголів'ям 1000 і більше корів з 11,2% до 16,8%, а частку молока, виробленого у сільгосп підприємствах з 2,2 до 4,8 млн. тонн;
- підвищити рівень продуктивності корів до 5500-5600 кг по всіх категоріях господарств і 6000-6100 кг у сільгосп підприємствах та середньодобових приростів молодняку великої рогатої худоби до 700-800 грамів (табл. 2);

Таблиця 2

Динаміка змін показників чисельності худоби та обсягів виробництва молока в Україні на перспективу до 2015 року [5]

Показники	на 01.01.2011 р.	2015 р.
Корів – всього, млн. голів	2,63	2,72
у т.ч.: сільгосп підприємства	0,59	0,79
господарства населення	2,07	1,93
Надій молока на одну корову за рік, кг	4082	5662
у т.ч.: сільгосп підприємства	3975	6080
господарства населення	4110	5500
Виробництво молока – всього, млн. тонн	11,2	15,4
у т.ч.: сільгосп підприємства	2,2	4,8
господарства населення	9,0	10,6

- збільшити у два з половиною рази кількість особистих господарств населення, які утримують три і більше корів та застосувати в них механічне доїння (табл. 3);

Таблиця 3

Групування господарств населення за наявністю поголів'я корів [5]

Показники	Станом на 01.01.2011 р.		До 2015 р.	
	%	корів, тис. голів	%	корів, тис. голів
Особисті селянські домогосподарства, які не утримують корів	71,8	-	74,9	-
Особисті селянські домогосподарства, які утримують корів	28,2	2071,7	25,1	1887,0
з них, які утримують:				
одну голову	76,6	1586,9	69,8	1382,0
дві голови	19,5	404,0	20,0	385,0
три голови і більше	3,9	80,8	10,2	160,0

- довести виробництва комбікормів для молочного скотарства до 5,54 млн. тонн, включаючи фуражне зерно – до 4,36 млн. тонн і білково-вітамінно-мінеральні добавки – до 1,18 млн. тонн (табл. 4);

Таблиця 4

Забезпечення кормами галузі молочного скотарства, млн. тонн [5]

Показники	2011 рік (прогноз)	2015 рік
Комбікорми – разом	2,86	5,54
з них: зерно	2,17	4,36
у т.ч.: ячмінь	0,92	1,49
кукурудза	0,87	1,54
пшениця	0,19	0,83
горох	0,19	0,50
БВМД (добавки)	0,69	1,18
Соковиті – разом	6,27	11,93
у т.ч. силос	1,62	6,81
Грубі – разом	7,40	11,70
у т.ч.: сіно багаторічних трав	2,44	3,76
сінаж багаторічних трав	1,11	2,73
Зелені – разом	24,39	32,70
Корми тваринного походження – разом	0,36	0,60
у т.ч. молоко незбиране	0,24	0,36

- забезпечити виробництва експортно-орієнтованої продукції на рівні: молока і продуктів його переробки – 1,5 млн. тонн, яловичини – 0,15 млн. тонн.

Виходячи з описаних завдань і цілей Проекту, розглянемо та проаналізуємо основні шляхи і засоби реалізації намічених задумів, а також можливі варіанти вирішення проблем.

Перший варіант – залишити все як є. Проте цей варіант не може забезпечити продовольчу безпеку країни, розвинути її експортні можливості, суттєво підвищити якість і конкурентоспроможність продуктів переробки

молока. Його підтримка як головного напряму недоцільна через ряд об'єктивних причин, а саме: зберігання переважно натурального екстенсивного характеру виробництва, що базується на ручній праці, відсутності можливості застосування передових інтенсивних технологій, ускладнений процес заготівлі продукції, що виробляється. Свідченням цього є імпорт м'ясної сировини для усунення дефіциту її вітчизняного виробництва, а також неможливість нарощування обсягів виробництва продуктів тваринного походження при зростанні попиту населення за умов підвищення його добробуту.

Другий можливий варіант розвитку подій – розвиток фермерського сектору виробництва. Оскільки нинішня його частка у виробництві тваринницької продукції складає всього біля 1%, він потребує надзвичайно тривалого часу для будівництва нових фермських приміщень промислового типу. У підсумку, реалізація цього напряму вимагає значних кредитних коштів, що робить і цей напрям мало прийнятним.

Третій спосіб – вдосконалення існуючих форм і способів державної підтримки розвитку галузі та підвищення її інвестиційної привабливості з метою концентрації державних ресурсів та коштів на пріоритетних напрямках розвитку галузі, формування ефективної цінової, фінансово-кредитної та бюджетної політики.

Проектом передбачено реалізацію третього напряму, який є найбільш ефективним з точки зору забезпечення беззбиткового виробництва продукції скотарства різних форм господарювання, розвиток великотоварного спеціалізованого виробництва.

При цьому, держава здійснює заходи стимулювання підвищення ефективності виробництва і якості продукції у дрібнотоварних і кооперативних формуваннях (господарствах населення). Цей напрям дає можливість задіяти господарства населення за більш ефективними схемами виробництва продукції і дати змогу не загострювати соціальні питання на селі.

Даний Проект спрямований на створення сприятливого інвестиційного середовища і в найбільшій мірі відповідає інтересам держави та всього суспільства.

Проектом обрані принципи державного регулювання і підтримки на перспективу, які базуються на механізмах, що опрацьовані в країнах європейської спільноти і які відносяться до регламентованої сфери спільної аграрної політики (САР – Common Agricultural Policy) [7].

Основними напрямками державної підтримки щодо відродження скотарства, які передбачають концентрацію державних та інвестиційних фінансових ресурсів визначено [3, 5]:

1. Забезпечення беззбиткового виробництва високоякісного молока та яловичини товаровиробниками різних форм господарювання.

2. Розвиток великотоварного спеціалізованого виробництва молока та яловичини.

3. Розвиток фермерських та особистих селянських та домогосподарств.

4. Розвиток державних господарств як бази ресурсного та інноваційного забезпечення галузі скотарства.

5. Створення ефективної системи селекції.
6. Розвиток кормовиробництва та комбікормової промисловості.
7. Технічне та технологічне переоснащення галузі.
8. Вдосконалення системи контролю якості та безпечності продукції.

Розглянемо ці напрями роботи більш детально.

1. Забезпечення беззбиткового виробництва високоякісного молока та яловичини товаровиробниками різних форм господарювання можливе завдяки:

- запровадженню державного механізму забезпечення беззбиткового виробництва продукції скотарства, в тому числі через вдосконалення механізму застосування товарних і фінансових інтервенцій;
- забезпеченні належного контролю за цінами та показниками безпечності імпортованої продукції на митному кордоні України згідно Закону України «Про захист національного виробника від демпінгового імпорту»:
- заохоченні експорту продукції скотарства;
- сприянню зростанню попиту на молокопродукти на внутрішньому ринку. В тому числі за рахунок заходів, спрямованих на відновлення іміджу молочних продуктів як продуктів здорового харчування шляхом реклами не конкретних торгових марок, а молокопродуктів в цілому; запровадження соціальних програм, таких як споживання молока в шкільних закладах.

2. Розвиток великотоварного виробництва потребує наступних дій [4]:

- розширити доступність середньострокових (до 3 років) і довгострокових (до 8 років) кредитних ресурсів на будівництво і модернізацію тваринницьких комплексів (ферм) за рахунок виділення коштів державного бюджету для часткової (до 75%) компенсації ставки за користування кредитами комерційних банків;
- здійснювати відшкодування вартості будівництва та реконструкції молочних ферм в частині транспарентності та рівного доступу усіх реципієнтів до програм державної підтримки;
- вдосконалити чинні механізми підтримки з компенсації відсоткових ставок по кредитах, залучених на будівництво та реконструкцію тваринницьких комплексів;
- запровадити середньострокове планування державного фінансування по даних програмах;
- спростити дозвільний механізм на тваринницькі проекти;
- запровадити державні інвестиції у будівництво виробничої інфраструктури для молочних комплексів (електричні, газові мережі, система водопостачання та ін.) або компенсація вартості такого будівництва у розмірі 50 % приватним компаніям.
- застосувати механізми CAP по використанню прямих платежів для господарств з виробництва молока на основі виплат на 1 га площі сільськогосподарських угідь для покращення родючості ґрунтів;
- реалізація інвестиційних проектів зі скотарства шляхом сприяння відведення земель суб'єктів господарювання всіх форм власності на умовах довгострокової оренди (до 50 років) згідно відповідних бізнес-проектів.

3. Можливі шляхи розвитку фермерських і особистих селянських та домогосподарств [3, 6]:

1) Запровадити механізм часткової компенсації понесених витрат, зокрема:

- по наявних збудованих та реконструйованих тваринницьких приміщеннях;

- на придбання обладнання для доїння та охолодження молока;

- на реєстрацію та ідентифікацію худоби особистих селянських та домогосподарств та членів кооперативів, що утримують від 3 та більше голів;

- на штучне осіменіння маточного поголів'я тварин та вартості утримання пасовищ.

2) Розробка та запровадження пілотних проектів мікрокредитування фермерських господарств та особистих селянських та домогосподарств.

3) Застосування механізму компенсації відсоткових ставок до фермерських та особистих селянських та домогосподарств.

4) Розробка типових проектів та сприяння у здешевленні малих сімейних ферм на 8-15 голів корів.

5) Сприяння створенню і функціонуванню сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів шляхом:

- спрощення механізму реєстрації, отримання дозвільних документів, пов'язаних з його функціонуванням, встановленням обладнання шляхом запровадження «Єдиного вікна»;

- реалізації програми часткової компенсації вже понесених витрат у розмірі 50% на обладнання за наступними пріоритетами: установки індивідуального доїння, обладнання для зберігання та охолодження молока, техніка для транспортування молока, техніка та обладнання для надання сервісів членам кооперативу (с.-г. машини тощо);

- розробки та запровадження механізму податкових пільг обслуговуючим сільськогосподарським кооперативам, фермерським господарствам та особистим селянським та домогосподарствам.

4. Розвиток державних господарств як інструмент ресурсного та інноваційного забезпечення галузі скотарства. Стимулювання розвитку скотарства в державних господарствах здійснити шляхом надання державної фінансової підтримки та з використанням механізмів приватно-державного партнерства, визначених законом України, і спрямувати на [1, 5]:

- створення зональних показово-навчальних підприємств на 1000 голів корів із сучасним високотехнологічним виробництвом молока в різних природно-кліматичних зонах України;

- реалізацію пілотного проекту на 2012-2015 роки зі створення на базі державних підприємств дослідних господарств НААН 25 нетільних господарств за рахунок закупівлі телиць з господарств населення для подальшого вирощування, осіменіння і реалізації для комплектування молочних ферм («Нетільне господарство»);

- реалізацію пілотного проекту на 2012-2015 роки зі створення на базі державних підприємств майнових комплексів, у тому числі господарств державних наукових установ Мінагрополітики та продовольства України: двох на 20 і 50 корів, трьох на 1000 корів з подальшою передачею в лізинг суб'єктам ринку («Ферма в лізинг»).

5. Створення ефективної системи селекції. З метою підвищення ефективності племінної роботи та нарощування генетичного потенціалу продуктивності у молочному скотарстві:

- привести вітчизняну систему селекції у тваринництві у відповідність до міжнародних стандартів;

- визначати в якості пріоритетного напрямку використання бюджетних коштів на підтримку селекції у тваринництві створення і функціонування єдиної системи обліку у тваринництві та формування централізованої інформаційної бази з племінної справи;

- підвищити ефективність використання в селекційному процесі кращих генетичних ресурсів вітчизняного та зарубіжного походження;

- сприяти використанню геномного типування тварин відповідно до світової практики.

6. Розвиток кормовиробництва та комбікормової промисловості. Для реалізації продуктивного потенціалу тварин необхідно [5]:

- розробити галузеву програму виробництва комбікормів на період 2011-2015 рр. з урахуванням необхідності зменшення в них зернових компонентів і підвищення частки продуктів переробки;

- довести загальний обсяг заготівлі кормів у 2015 році до 20-22 млн. тонн кормових одиниць із вмістом не менше 105-107 г перетравного протеїну на одну кормову одиницю;

- забезпечити механізм прямих платежів на 1 га сільськогосподарських угідь з урахуванням виробництва багаторічних трав та збереження родючості ґрунтів;

- спрямувати в сільськогосподарських підприємствах систему виробництва кормів на цілорічну однотипну годівлю тварин повнораціонними кормовими сумішами, а в господарствах населення – на використання колективних пасовищ і сіножатей та посівів однорічних трав, коренеплодів, гарбузів на присадибних ділянках;

- використовувати концентровані корми тільки у вигляді повноцінних комбікормів;

- відновити систему насінництва кормових культур;

- створити мережу контрольно-вимірювальних лабораторій з визначення якості кормів.

7. Технічне та технологічне переоснащення галузі. З метою технологічного та технічного переоснащення виробництва [2, 5]:

- провести маркетингові дослідження з уточнення необхідної кількості технічного та технологічного обладнання для молочних ферм;

- визначити перелік основних промислових підприємств (заводів), які необхідно задіяти для комплектування молочних комплексів і ферм технологічним обладнанням;
- забезпечити широке впровадження фінансового лізингу сільськогосподарської техніки для кормовиробництва, технологічного устаткування та обладнання для молочних ферм;
- сприяти розвитку інфраструктури технічного сервісу обладнання, що використовується у скотарстві.

8. Вдосконалення системи контролю якості і безпечності продукції. З метою гарантування якості та безпечності продукції скотарства необхідно:

- удосконалити нормативну базу у сфері здійснення контролю за якістю продукції та механізму здійснення державного контролю за дотриманням ветеринарних і санітарних вимог при утриманні тварин і виробництві продукції;
- створити умови для здійснення контролю за якістю продовольчої сировини та харчових продуктів відповідно до регламентів СОТ;
- створити мережу акредитованих незалежних лабораторій з визначення якості та сертифікації продукції скотарства.

У Проекті визначається, що для забезпечення реалізації визначених пріоритетів необхідно здійснити наступні заходи [5]:

- створити державну інформаційну систему, яка б відображала оперативний стан галузі та виконання планів розвитку згідно паспортів регіонів, а також фактичного рівня обсягів виробленої продукції та цін на неї;
- спростити порядок погодження проектної документації та надання дозволів на будівництво та введення в експлуатацію об'єктів скотарства;
- сприяти подальшому розвитку сільськогосподарських формувань (агрофірм, холдингів, корпорацій та ін.) в напрямі створення єдиного ланцюгу: сільгоспвиробник – переробник – підприємство торгівлі;
- розробити та впровадити технічні регламенти та стандарти технологічних процесів у тваринництві, адаптовані до міжнародних вимог;
- забезпечити розробку та реалізацію цільових проектів та діючих цільових програм щодо розвитку скотарства.

Загальний обсяг бюджетних витрат на реалізацію проектів у молочному скотарстві в Україні на період 2011-2015 роки складає 16,7 млрд. (табл. 5) [3].

Організаційне забезпечення виконання Проекту покладається на Міністерство аграрної політики та продовольства України, задля здійснення загального керівництва за виконанням завдань і заходів, які передбачені Проектом, забезпечення науково-обґрунтовану структуру та розміщення виробництва продукції молочного скотарства, визначення потреби в будівництві (реконструкції) нових потужностей переробних підприємств, підтримки залучення капіталу вітчизняних несільськогосподарських структур для створення молочних ферм і комплексів на умовах партнерства і співробітництва з сільгосппідприємствами тощо.

Організаційні умови реалізації проекту передбачають жорстку вертикаль взаємодії між різними учасниками цього процесу.

**Обсяги витрат бюджетної підтримки на реалізацію проектів
у молочному скотарстві на 2011-2015 рр., млн. грн. [3]**

№	Напрями бюджетної підтримки	Всього	у тому числі по роках				
			2011	2012	2013	2014	2015
1	Часткове відшкодування суб'єктам господарювання вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів та підприємств з виробництва комбікормів	4157	500	500	750	1000	1407
2	Селекція в тваринництві та птахівництві на підприємствах агропромислового комплексу	635,2	75,2	90	120	170	180
3	Державна підтримка галузі тваринництва*	5000	1000	1000	1000	1000	1000
4	Бюджетна тваринницька дотація та державна підтримка виробництва продукції рослинництва	1490	100	200	320	420	460
5	Здійснення фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів	2933	500	540	583	630	680
6	Державні інтервенції через Аграрний фонд	2500	500	500	500	500	500
Всього		16715,2	2675,2	2830	3273	3720	4227

Наукове забезпечення виконання Національного проекту покладається на Національну академію аграрних наук України, державні наукові установи та профільні вищі навчальні заклади Мінагрополітики та продовольства України [5]. Дані установи організовуватимуть проведення досліджень і супровід інноваційних проектів щодо впровадження в практику наукових розробок, розроблятимуть нові технології, механіко-технологічні нормативи і типові проекти реконструкції та нового будівництва молочних ферм і комплексів, забезпечуватимуть розробку технічних регламентів і стандартів та вноситимуть пропозиції стосовно коригування завдань Проекту з метою підвищення ефективності її виконання.

Висновки. Попит на молоко та молочні продукти не відзначається типовою для більшості споживчих товарів еластичністю, оскільки відтворення населення потребує поживних речовин, що знаходяться у молоці і продуктах його переробки. Зменшення виробництва молока вітчизняними виробниками зумовить експансію іноземних молокопереробних підприємств на вітчизняний ринок. Запорукою забезпеченості населення високоякісними молочними продуктами та незалежності вітчизняного ринку від імпорту молочних продуктів є високоінтенсивне молочне скотарство. Процеси підтримки молочного скотарства та забезпечення його розвитку потребують широкомасштабної державної участі та всебічного сприяння розвитку даної галузі господарства. Розробка даного Проекту є значним кроком уперед на шляху до високої продуктивності та конкурентоспроможності галузі молочного скотарства України.

Література:

1. АгроДебати на тему «Тваринництво в Україні - чи є шанси на швидке відродження?» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://regionews.ua/node/43453>
 2. Божидарнік Т. Модернізація індустрії молочного скотарства: механізми та ресурсне забезпечення / Т. Божидарнік // Економіст. – 2011. – №4. – С. 66-67.
 3. Гетя А. Основні складові проекту «відроджене скотарство» / А. Гетя, М. Бащенко, С. Рубан, О. Костенко // Тваринництво України. – 2011. – №10. – С. 2-7.
 4. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року: постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1158: [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1136.1196.1&nobreak=1>.
 5. Національний проект «відроджене скотарство» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://cattlenationalproject.org.ua/about.html>.
 6. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України: зі змінами станом на 23.12.2010 // Відомості Верховної Ради України: офіц. вид. – 2011. – № 29. – Ст. 272.
 7. Проект «Відроджене скотарство» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://vetlikar.com/ua/current-articles/28>.
 8. <http://www.ukrstat.gov.ua>.
- Рецензент: д.е.н., с.н.с. Єгоров І.Ю.*

УДК 351.752.22:35.078.3

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Мирна О. В., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

У статті наведено теоретичні засади форм громадського контролю за роботою місцевої влади. Узагальнено практичний досвід проведення громадських слухань в Полтавській області.

In the article have been exemplified theoretical principles of the public supervision over the local authorities work. It has been generalized practical experience of the social hearings in Poltava oblast.

Постановка проблеми. Громадський контроль є одним із видів соціального контролю. Громадяни або їх об'єднання беруть участь в управлінні державними справами, контролюючи діяльність органів державного управління і місцевого самоврядування.

Громадський контроль, як засіб забезпечення законності в діяльності виконавчо-розпорядчих органів, відрізняється від інших видів контролю, тим, що всі його суб'єкти виступають від імені громадськості, а не держави. Тому їх контрольні повноваження, як правило, не мають юридично-владного змісту, а рішення за результатами перевірок носять рекомендаційний характер. Для громадського контролю характерною рисою є попередження порушень у сфері виконавчої влади за допомогою засобів суспільного впливу. Громадський контроль, без якого існування демократії неможливе, є важливим чинником забезпечення законності у сфері державного управління, механізмом участі громадян в управлінні державними справами [5, с. 72].